

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/140/138/96

PREFERENCJE PARTYJNE WE WRZEŚNIU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Z końcem wakacji ożywiło się życie polityczne kraju. Ostatnie dni sierpnia upłynęły pod znakiem obchodów wydarzeń rocznicy Sierpnia '80. Pierwszą dekadę września zdominował kryzys w koalicji rządowej związany z rozpoczynającą się reformą Centrum. Sprawa odwołania ministra Buchacza oraz pojawiające się w związku z tym oskarżenia przyczyniły się - jak się zdaje - do przekształcenia tego kryzysu w stan przewlekły. W komentarzach mówi się nawet o możliwości wcześniejszych wyborów parlamentarnych.

W sytuacji zmian na scenie politycznej, związanych głównie z przekształcaniem się jej prawej strony (powstały nowe ugrupowania: ROP i Akcja Wyborcza „S”), kiedy wyborcy dopiero uczyli się rozpoznawania nowych podmiotów politycznych, stosowaliśmy metodę, w której połowa ankietowanych otrzymywała kartę z nazwą ugrupowania oraz nazwiskiem lidera, natomiast druga połowa kartę z samymi nazwami ugrupowań. Ułatwiało to ankietowanym rozpoznawanie nie znanych dotąd partii, pozwalało też na badanie wpływu, jaki mają przywódcy na deklarowaną popularność swoich ugrupowań

Poczawszy od wrześniowego badania¹ powracamy do metody pomiaru preferencji wyborczych, którą stosowaliśmy do lutego br. - respondenci będą otrzymywać kartę jedynie z nazwami ugrupowań - bez nazwisk ich liderów. Jest to związane ze zbliżającym się terminem wyborów i coraz bardziej czytelnym dla potencjalnych wyborców układem sił na scenie politycznej. Ten sposób symulacji wyborczej jest bliższy sytuacji, w której wyborca znajduje się w momencie głosowania.

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się we wrześniu, udział w nich wzięłoby 64% badanych. Odsetek tych deklaracji jest niemal taki sam jak w sierpniu.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (76), 12-17 września '96, reprezentatywna próba losowa dorosłej ludności kraju (N=1150).

**PREFERENCJE PARTYJNE OSÓB DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ
W WYBORACH DO PARLAMENTU**

w procentach

Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu i Senatu?	Wskazania respondentów według terminów badań										
	1996										
	III		IV		IV ₂	V	V ₂	VI	VII	VIII	IX
	A	B	A	B	B	B	A+B*	A+B*	A+B*	A+B*	A
Sojusz Lewicy Demokratycznej	24	24	24	19	19	23	24	18	22	23	22
Akcja Wyborcza „Solidarność”**	-	-	-	-	-	-	-	-	26	18	21
Polskie Stronnictwo Ludowe	15	11	15	11	10	12	13	14	14	14	15
Unia Pracy	5	5	7	5	5	5	5	4	5	6	9
Unia Wolności	8	10	8	6	8	8	8	11	8	9	8
Ruch Odbudowy Polski	3	9	7	10	15	13	10	16	13	12	7
Unia Polityki Realnej	2	2	2	2	1	2	2	3	2	2	3
Trudno powiedzieć	11	10	10	15	13	12	13	11	9	13	11
N	392	349	405	349	689	711	775	669	626	690	734

** Do czerwca '96 badano NSZZ „Solidarność” jako osobne ugrupowanie

A - w pytaniu podano tylko nazwy partii
B - w pytaniu podano nazwy partii i nazwiska liderów
*** Uśrednione wyniki pomiaru realizowanego dwiema metodami**
- połowie badanych wręczono kartę A, połowie kartę B

Liderem rankingu pozostaje Sojusz Lewicy Demokratycznej. Na ugrupowanie to głosowałoby obecnie 22% badanych, a więc tyle samo, co przed miesiącem. Drugie miejsce z niemal takim samym wynikiem jak SLD zajmuje obecnie Akcja Wyborcza „Solidarność”. Po odnotowanym w ubiegłym miesiącu spadku notowań, poparcie dla tej koalicji wzrosło w ciągu ostatnich tygodni o 3 punkty procentowe i wynosi obecnie 21%. Wzrostowi poparcia dla AW „S” niewątpliwie sprzyjać mogły obchodzone niedawno uroczystości Sierpnia '80. Po wakacyjnej przerwie w ostatnich tygodniach Akcja ponownie też stała się bardziej widoczna w mediach jako jeden z ważnych animatorów życia politycznego.

Mniej osób niż w sierpniu gotowych byłoby natomiast głosować na drugie z liczących się ugrupowań prawicowych - Ruch Odbudowy Polski. Ten dość wyraźny spadek poparcia dla partii Jana Olszewskiego może wiązać się z rosnącym znaczeniem Akcji Wyborczej „Solidarność”. Mogła też temu sprzyjać mniejsza aktywność jej liderów w ostatnim okresie,

a zwłaszcza ich rzadsze pojawianie się w TVP. Trzeba również zaznaczyć, że na obecny wynik pewien wpływ mogła mieć także zmiana metody pomiaru. Jak wskazują nasze dotychczasowe doświadczenia, pojawianie się osoby Jana Olszewskiego obok nazwy ugrupowania sprzyja deklarowanemu poparciu dla tej partii.

W ciągu ostatnich tygodni przybyło zwolenników Unii Pracy. Gdyby wybory odbywały się już teraz, partia ta mogłaby liczyć na głosy 9% wyborców. Jest to najlepszy wynik tego ugrupowania odnotowany w tym roku. Dość jednoznaczne stanowisko w silnie dzielącej społeczeństwo sprawie aborcji mogło zjednać im głosy zwolenników liberalizacji ustawy. W podobny sposób, choć z zupełnie innych względów, sprawa ta mogła wpłynąć na wzrost notowań Akcji Wyborczej „Solidarność”.

We wrześniu nie zmieniło się poparcie dla PSL oraz Unii Wolności, utrzymujące się już od dłuższego czasu na podobnym poziomie.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to wziął(ę)by Pan(i) w nich udział? 1 - Na pewno wziął(ę)by w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ę)by w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ę)by w nich udziału

(%)

	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	64	15	21	1150
Płeć				
Mężczyźni	66	13	21	544
Kobiety	62	17	21	605
Wiek				
do 24 lat	59	15	26	159
25-34	64	16	21	203
35-44	67	15	18	276
45-54	61	16	23	177
55-64	69	13	17	150
65 lat i więcej	62	17	22	186
Miejsce zamieszkania				
Wieś	64	13	23	424
Miasto do 20 tys.	52	25	22	135
od 21 do 100 tys.	63	14	22	248
101-500 tys.	68	15	17	238
501 tys. i więcej mieszk.	71	15	14	104
Region				
Północny	59	19	22	145
Zachodni	60	18	22	138
Środkowo-zachodni	67	11	23	154
Środkowy	59	18	22	179
Wschodni	63	19	19	153
Południowo-wschodni	68	12	20	192
Południowo-zachodni	69	13	18	188
Wykształcenie				
Podstawowe	54	18	29	372
Zasadnicze zawodowe	64	15	21	314
Średnie	70	14	15	372
Wyższe	78	10	12	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	73	13	14	76
Prac.umysł.niż.szczebła	65	18	17	111
Pracownicy fiz.- umysł.	70	13	16	62
Robotnicy wykwalifikowani	58	19	23	129
Robotnicy niewykwalifik.	58	14	27	53
Rolnicy	62	19	19	65
Prywatni przedsiębiorcy	62	17	21	56
Bierni zawodowo				
Renciści	58	16	26	132
Emeryci	72	13	16	232
Uczniowie i studenci	60	14	26	59
Bezrobotni	59	14	27	107
Gospodynie domowe i inni	60	17	24	68
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	64	22	15	133
Sektor państwowy	63	14	22	128
Sektor prywatny	68	14	19	228
Spółdzielczość	68	8	24	21
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	55	20	25	213
151 - 225	60	18	21	163
226 - 325	61	16	23	266
326 - 425	72	12	16	206
Powyżej 426 zł	75	9	16	226
Ocena własnych war. mater.				
Złe	57	16	27	392
Średnie	65	16	19	511
Dobre	73	12	15	244
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	75	11	14	91
Raz w tygodniu	66	15	19	648
Kilka razy w roku	63	18	19	307
W ogóle nie uczestniczy	46	11	43	104
Poglądy polityczne				
Lewica	70	14	17	205
Centrum	62	16	22	357
Prawica	77	10	13	356
Trudno powiedzieć	41	24	35	232

Tabela 2. Preferencje partyjne we wrześniu '96

(%)

	AW "S"	PSL	ROP	SLD	UPR	UP	UW	Inna partia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	21	15	7	22	3	9	8	3	11	730
Płeć										
Mężczyźni	22	18	9	24	2	7	8	2	8	359
Kobiety	20	12	6	21	3	11	9	3	15	371
Wiek										
do 24 lat	16	12	4	16	9	11	12	4	16	91
25-34	23	12	6	23	3	12	8	4	8	129
35-44	21	16	6	19	2	11	10	4	11	184
45-54	14	9	9	38	2	12	7	1	9	108
55-64	25	20	9	20	2	5	8	3	8	104
65 lat i więcej	26	19	9	21	1	3	4	0	18	114
Miejsce zamieszkania										
Wieś	18	31	8	13	1	6	4	2	16	268
Miasto do 20 tys.	25	11	5	20	2	18	6	4	9	69
od 21 do 100 tys.	15	6	6	33	6	12	8	3	11	155
101-500 tys.	30	4	6	29	3	9	11	3	5	163
501 tys.i więcej mieszk.	22	3	11	23	1	5	22	1	11	74
Region										
Północny	22	16	14	16	4	8	5	1	13	84
Zachodni	22	7	6	29	4	11	10	5	7	83
Środkowozachodni	14	11	5	33	3	11	10	3	10	103
Środkowy	24	12	7	16	4	8	11	3	16	104
Wschodni	24	32	5	22	0	7	3	2	8	96
Południowo-wschodni	19	17	7	19	7	13	13	2	14	130
Południowo-zachodni	24	9	8	22	5	13	6	3	10	129
Wykształcenie										
Podstawowe	21	20	10	18	2	6	5	2	16	200
Zasadnicze zawodowe	19	18	8	20	0	11	7	5	12	200
Średnie	22	11	5	28	5	10	8	3	9	259
Wyższe	24	7	6	21	3	9	25	0	5	72
Grupa społ.-zaw. pracujący										
Kadra kier., inteligencja	33	4	8	22	2	11	17	0	4	55
Prac.umysł.niż.szczebla	24	5	3	37	1	10	14	2	5	72
Pracownicy fiz.- umysł.	18	12	7	29	0	12	9	3	10	44
Robotnicy wykwalifikowani	22	16	10	21	2	11	8	1	9	75
Robotnicy niewykwalifik.	12	24	11	5	0	18	0	7	23	30
Rolnicy	5	66	4	6	0	4	6	3	6	40
Prywatni przedsiębiorcy	13	0	15	22	8	14	11	2	14	35
Bierni zawodowo										
Renciści	26	19	9	25	0	4	2	1	15	76
Emeryci	26	17	8	22	2	5	7	1	12	166
Uczniowie i studenci	20	5	0	24	18	5	19	4	5	34
Bezrobotni	13	11	5	20	3	15	5	6	22	64
Gospodynie domowe i inni	14	1	7	24	5	13	7	12	15	39
Pracujący poza rolnictwem										
Sfera budżetowa	19	5	5	28	2	13	15	1	12	84
Sektor państwowy	28	9	2	36	1	11	9	1	3	81
Sektor prywatny	18	11	14	17	3	11	9	3	13	153
Spółdzielczość	39	15	0	13	0	16	16	0	0	14
Dochody na jedną osobę										
Poniżej 150 zł	18	24	11	7	0	7	5	8	20	114
151 - 225	16	20	5	29	2	16	6	1	6	99
226 - 325	21	16	9	24	2	9	8	2	10	160
326 - 425	23	13	6	25	4	9	7	2	10	148
Powyżej 426 zł	25	6	6	28	4	8	14	3	7	171
Ocena własnych war. mater.										
Złe	29	14	9	19	2	6	6	5	11	221
Średnie	15	18	7	23	2	12	7	3	13	330
Dobre	23	11	4	27	5	7	14	1	9	178
Udział w prakt. religijnych										
Kilka razy w tygodniu	42	10	10	8	6	7	9	1	8	67
Raz w tygodniu	22	18	8	17	2	10	7	4	12	424
Kilka razy w roku	15	10	6	37	3	9	7	1	10	191
W ogóle nie uczestniczy	7	11	4	33	0	2	23	4	15	48
Poglądy polityczne										
Lewica	5	14	2	59	1	8	5	1	4	143
Centrum	9	19	10	22	2	15	7	4	12	218
Prawica	41	12	9	6	5	5	13	3	6	274
Trudno powiedzieć	14	16	4	15	1	10	2	0	37	95